

Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 3. jaanuari 2019. aasta määruse nr 1 „Tulirelva, tulirelva oluliste osade, akustilise relva, laskekõlbmatu relva ja laskemoona markeerimise nõuded“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Vabariigi Valitsuse 3. jaanuari 2019. aasta määruse nr 1 „[Tulirelva, tulirelva oluliste osade, akustilise relva, laskekõlbmatu relva ja laskemoona markeerimise nõuded](#)“ (edaspidi *määrus nr 1*) muutmise on tingitud vajadusest tagada selle kooskõla Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) õigusega.

Eelnõu eesmärk on võtta Eesti õigusesse üle Euroopa Komisjoni 19. jaanuaril 2024. aastal vastu võetud rakendusdirektiiv (EL) 2024/325¹ (edaspidi *rakendusdirektiiv (EL) 2024/325*), millega muudeti varasema rakendusdirektiivi (EL) 2019/68² nõudeid tulirelvade ja nende oluliste osade märgistuse miinimumsügavuse osas.

Rakendusdirektiivi (EL) 2024/325 kohaselt peab tulirelvade ja nende oluliste osade markeeringu miinimumsügavus olema vähemalt **0,0762 mm**. Praegu kehtiva määruse nr 1 § 7 lõike 1 kohaselt on see nõue vähemalt **0,06 mm**. Eelnõuga viiakse määruse nr 1 vastav säte kooskõlla EL õigusega, asendades miinimumsügavuse nõude uue väärtusega **0,0762 mm**.

Muudatusega tagatakse, et riigisisene regulatsioon vastab EL-i õigusaktidele, ja ühtlustatakse relvamärgistuse nõuded kõigi liikmesriikide vahel. Määruse muudatus võimaldab viia Eesti õiguse kooskõlla EL-i regulatsiooniga ning mõjutab eeskätt relvatootjaid ja importijaid, kellel tuleb kohandada oma tootmisprotsesse ja tarnijate kontrolli. Muudatus on kavandatud jõustuma 22. juulil 2025. aastal.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi õigusnõunik Marju Aibast (marju.aibast@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud õigusnõunik Marju Aibast (marju.aibast@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Luisa Tõlkebüroo eesti keele toimetaja Tiina Alekõrs (tiina@luisa.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud rakendusdirektiiviga (EL) 2024/325, millega muudetakse rakendusdirektiivi (EL) 2019/68 tulirelvade ja nende oluliste osade märgistuse miinimumsügavuse osas.

Eelnõu järgi muudetakse määruse nr 1 redaktsiooni, mis jõustus 7. jaanuaril 2019. aastal ja on avaldatud Riigi Teatajas avaldamismärkega [RT I, 04.01.2019, 26](#).

¹ Komisjoni 19. jaanuari 2024. aasta rakendusdirektiiv (EL) 2024/325, millega muudetakse rakendusdirektiivi (EL) 2019/68 tulirelvade ja nende oluliste osade märgistuse miinimumsügavuse osas. – [ELT L, 2024/325, 22.1.2024](#).

² Komisjoni 16. jaanuari 2019. aasta rakendusdirektiiv (EL) 2019/68, millega nähakse ette tulirelvade ja nende oluliste osade märgistamise tehnilised nõuded vastavalt nõukogu direktiivile 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta. – [ELT L 15, 17.1.2019, lk 18–21](#).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eesti Vabariigil on kohustus võtta EL-i direktiivid ja rakendusdirektiivid siseriiklikku õigusesse üle vastavalt EL-i toimimise lepingu artiklile 288. Rakendusdirektiivi (EL) 2024/325 ülevõtmine on vajalik, et tagada õigusselgus ja vältida võimalikke vastuolusid EL-i õigusega.

Määrus nr 1 on kehtestatud vastavalt [relvaseaduse](#) § 73¹ lõikele 4, milles volitatakse Vabariigi Valitsust kehtestama nõuded tulirelva, tulirelva olulise osa, akustilise relva, laskekõlbmatu relva ja laskemoona markeerimise kohta. Eelnõuga tehtav muudatus on tehnilist laadi ega muuda oluliselt kehtivat regulatsiooni, vaid täpsustab märgistuse sügavusnõuet kooskõlas EL-i õigusega.

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu § 1 punkti 1 kohaselt asendatakse määruse nr 1 § 7 lõikes 1 arv „0,06“ arvuga „0,0762“. Muudatuse vajadus tuleneb rakendusdirektiivi (EL) 2019/28 muudatusest, milles nähakse ette markeeringu uue miinimumsügavusena 0,0762 mm, ja Eesti õigus peab olema sellega kooskõlas.

Rakendusdirektiivis (EL) 2019/68 on sätestatud tulirelvade ja nende oluliste osade märgistamise minimaalsed tehnilised nõuded, et suurendada tulirelvade ja nende oluliste osade jälgitavust ning hõlbustada nende vaba liikumist. Rakendusdirektiivi seniste tehniliste nõuete hulgas ei olnud märgistuse miinimumsügavuse nõuet. EL-i tasandil leiti, et on vaja lisada miinimumsügavuse nõue, tagamaks ettevõtjatele ja tulirelvade kasutajatele võrdsed tingimused ning hõlbustamaks kaubandust EL-i siseturul. Nõude kehtestamise vajadust põhjendati ka vajadusega joonduda tsiviilkasutuses olevate tulirelvade ekspordi jaoks kõige olulisemate turgude (USA ja Kanada) standardite järgi. Leiti, et mõistlik on vastu võtta tehniline nõue, millega nähti ette märgistuse miinimumsügavus 0,0762 mm. Ekspertide hinnangul on 0,0762 mm sügavus tehniliselt teostatav ega ohusta tulirelvade ja nende oluliste osade vastupidavust.

Kooskõlas direktiivi (EL) 2021/555³ artikli 4 lõikega 1 kohaldatakse markeeringu sügavusnõuet tulirelvade ja nende oluliste osade suhtes üksnes siis, kui need lastakse alates 22. juulist 2025. aastal esimest korda turule. See tähendab, et uut nõuet ei kohaldata kaubale, mille ettevõtja on enne seda kuupäeva teenistus- ja tsiviilrelvade registris arvele võtnud. Samuti ei kaasne uue nõude kehtestamisega otsest mõju relvaomanikele, kuna muudatus ei puuduta olemasolevaid tulirelvi ega nende kasutamist.

Eelnõu § 1 punktis 2 muudetakse määruse nr 1 viidet Euroopa Liidu õigusaktidele, sest seni kehtinud viide on aegunud. Kehtiv määrus tugineb nüüdseks kehtetuks tunnistatud direktiividele 91/477/EMÜ, 2008/51/EÜ ja 2017/853. Praegu reguleeritakse seda valdkonda Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2021/555, milles käsitletakse relvade omandamise ja valduse kontrolli ning mis on vastavate direktiivide kodifitseeritud versioon. Lisaks tuleb normitehnilises viites nimetada komisjoni rakendusdirektiiv (EL) 2019/68, milles sätestatakse tehnilised nõuded tulirelvade ja nende oluliste osade märgistamiseks. Seda direktiivi on hiljem muudetud rakendusdirektiiviga (EL) 2024/325.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta direktiiv (EL) 2021/555 relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta – [ELT L 115, 6.4.2021, lk 1–25](#).

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse määrase jõustumine 22. juulil 2025. aastal. See tähtaeg tuleneb rakendusdirektiivi (EL) 2024/325 artiklist 2, milles nähakse ette, et liikmesriigid jõustavad direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 22. juulil 2025. aastal. Liikmesriigid peavad edastama kõnealuste normide teksti viivitamata Euroopa Komisjonile.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse eelnõu on kooskõlas rakendusdirektiiviga (EL) 2024/325, millega muudetakse rakendusdirektiivis (EL) 2019/68 sätestatud tulirelvade ja nende oluliste osade märgistuse miinimumsügavust.

4. Määruse mõjud

Võrreldes kehtiva määrasega ei kaasne eelnõuga olulist õiguslikku muudatust ega mõju. Tegemist on peamiselt normitehnilise täpsustusega, milles kajastatakse ajakohastatud viiteid EL-i õigusaktidele ning täpsustatakse tehnilisi nõudeid relvade ja nende oluliste osade markeerimisele. Määruse rakendamine ei mõjuta elu- ja looduskeskkonda, infotehnoloogiat ja infoühiskonna regionaalarengut ega välissuhtlust. Mõju on hinnatav peamiselt kolmes valdkonnas: **majandus, siseturvalisus ja riigiasutuste töökorraldus.**

4.1. Mõju majandusele

Sihtrühmad: tulirelvade ja nende oluliste osade valmistajad, ümberehitajad ning importijad.

Avalduv mõju ja mõju ulatus:

Kavandatav muudatus mõjutab ettevõtteid, kes tegelevad tulirelvade ja nende oluliste osade markeerimisega või importimisega. Majandustegevuse registri andmetel on potentsiaalselt puudutatud ettevõtteid 73, kuid aktiivselt tegeleb selle tegevusega hinnanguliselt kuni 10 ettevõtet. See moodustab väga väikese osa kogu ettevõtlussektorist Eestis (alla 0,01%), mistõttu on mõju ulatus **väike**.

Tulirelvade ja nende oluliste osade markeerimisega tegelevatel ettevõtetel tekib kavandatava muudatuse järel vajadus kontrollida, kas olemasolevad märgistamiseadmed suudavad täita uut miinimumsügavuse nõuet (0,0762 mm). Vajaduse korral tuleb neil võtta ette märgistamiseadmete kalibreerimine või uuendamine. Seega võib markeeringu sügavuse muutumine tekitada vajaduse kohandada tootmisprotsesse vastavalt uuele miinimumsügavuse nõudele, mis võib nõuda investeeringuid täpsematesse graveerimis- ja märgistusseadmetesse. Sellega seoses võib suureneda tootmiskulu, kuid mõju lõpphinnale on minimaalne, sest tegemist on suhteliselt väikese tehnilise muudatusega. Muudatusel ei ole märkimisväärset mõju tulirelvade tootjatele ja importijatele, kuna miinimumsügavuse muutus on väike ning nüüdisaegsed märgistamistehnoloogiad võimaldavad tagada nõutava sügavuse ilma suurte lisakuludeta. Tulirelvade ja nende oluliste osade importijad peavad veenduma, et nende tarnijad väljaspool Eestit täidavad uued nõuded. Markeerijatele ja importijatele võivad seega tekkida lühiajalised kohanemiskulud, kuid pikas perspektiivis on nende mõju minimaalne.

Kuna Eestis ei ole suurt relvatööstust, puutuvad markeerijad markeerimistöödega kokku pigem harva. Teenistus- ja tsiviilrelvade registri andmetel on Eestis ligikaudu 24 000 relvaomanikku, kelle valduses on umbes 60 000 tulirelva. Markeerimisvajadus võib tekkida ka juhul, kui relv muudetakse jäädavalt laskekõlbmatuks. Selliseid juhtumeid on Eestis keskmiselt 85 aastas,

moodustades relvade koguarvust alla 1%. Seega on ka sellega seotud mõju **väikese sageduse ja ulatusega**.

Järeldus mõju olulisuse kohta:

Määruse rakendamine ei kahjusta ettevõtluskeskkonda. Kohanemiskulud on väikesed ja sektori elujõulisust, turupotentsiaali ega nõudlust see ei mõjuta. Muudatus võib soodustada Eesti relvatööstuse toodete vastavust rahvusvahelistele standarditele, parandades nende ekspordivõimekust, ning seeläbi omada mõõdukat positiivset mõju majandusele.

4.2. Mõju siseturvalisusele

Sihtrühmad: Eesti Kohtuekspertiisi Instituut (edaspidi *EKEI*), Kaitsepolitseiamet (edaspidi *KAPO*), Maksu- ja Tolliamet (edaspidi *MTA*), PPA.

Avalduv mõju ja mõju ulatus:

Tulirelvade ja nende oluliste osade täpsem markeerimine aitab kaasa turvalisuse tagamisele, kuna relvade identifitseerimine muutub usaldusväärsemaks ja väheneb võimalus markeeringute manipuleerimiseks.

Uued tulirelvad, mis turule tulevad, vastavad kõrgematele markeerimisstandarditele, mis võivad parandada tulirelvade ja nende oluliste osade identifitseerimist ning vähendada kuritegelikku relvakaubandust, relvade ebaseaduslikku ringlust ja nende väärkasutust. Täpsem ja sügavam markeering muudab relvade jälgitavuse usaldusväärsemaks, raskendades seerianumbrite võltsimist või eemaldamist. See omakorda aitab õiguskaitseasutustel tõhusamalt relvi jälgida ja tuvastada, vähendades võimalust, et relvad satuvad ebaseaduslikesse kättesse või jäävad kuritegude uurimisel tuvastamatuks.

Tulirelvade ja nende markeeringu vastavust seaduse nõuetele kontrollivad PPA rutiinse järelevalve käigus ning MTA relvade piiriülesel liikumisel. Kui tuvastatakse, et tulirelv või selle oluline osa ei ole nõuetekohaselt märgistatud, võib PPA või KAPO vastavalt pädevusele alustada väärteomenetlust või raskematel juhtudel kriminaalmenetlust (nt kui tuvastatakse tahtlik ebaseaduslik tegevus, nagu markeeringu võltsimine või eemaldamine). Süüteomenetluse käigus hindab markeeringu sügavust ekspertiisi käigus EKEI. Aastas jõuab ekspertiisi ligikaudu 300 relva. Markeerimisnõuete rikkumisi ei ole seni tuvastatud.

Muutus ei nõua ametnike täiendkoolitust, küll aga tuleb tagada teavitamine uuest nõudest. Kuna tööprotsessid ega õiguskaitseasutuste ülesanded sisuliselt ei muutu, on rakendamine sujuv.

Järeldus mõju olulisuse kohta:

Määruse rakendamisel on positiivne mõju, tagades relvade parema jälgitavuse, õiguskaitseasutuste tõhusama töö ja võimaliku ebaseadusliku relvakaubanduse vähenemise. Negatiivne mõju puudub.

4.3. Mõju riigiasutuste töökoormusele

Sihtrühmad: EKEI, Justiits- ja Digiministeriumi vanglate osakond ning vanglad, Kaitsepolitsei, Kaitsevägi, KAPO, Keskkonnaamet, MTA, PPA, Päästeamet, Sisekaitseakadeemia, Välisluureamet.

Määruse muudatustega ei kaasne ametiasutuste ülesannete või töökorralduse sisulist muutust. Ametiasutuste ülesanne on tagada, et nende ametirelvad vastaksid seaduses ettenähtud nõuetele, sealhulgas määruses nr 1 esitatud markeerimisnõuetele. Markeerimisnõudeid tuleb kontrollida teenistusrelvade importimisel, parandamisel, ümbertegemisel ja tsiviilkäibesse võõrandamisel. Ametirelvi soetatakse enamasti relvastuse uuendamisel, üldjuhul paar korda mõne aasta vältel ja enamasti relvakaupmehe vahendusel, kes vastutab nõuetekohase markeeringu eest. Seega on muudatuse **mõju ulatus ja sagedus ametiasutustele väike**.

PPA ülesanne on tagada, et kõik Eestis toodetavad, imporditavad ja turule lastavad tulirelvad ning nende olulised osad oleksid korrektselt märgistatud vastavalt kehtivatele nõuetele. PPA kontrollib tulirelvade märgistuse nõuetelevastavust osana relvade registreerimisprotsessist. Kui tulirelv või selle oluline osa esitatakse registreerimiseks, kontrollivad PPA ametnikud pisteliselt, kas markeering vastab kehtestatud sügavus- ja loetavusnõuetele. Kui markeering nõuetele ei vasta (nt sügavus on ebapiisav või markeering on loetamatu), võib PPA nõuda markeeringu parandamist enne registreerimist.

PPA teeb relvade müügi, valmistamise ja parandamisega tegelevate isikute üle teostatava järelevalve käigus regulaarseid ja pistelisi kontrole veendumaks, et relvad ja nende olulised osad vastavad nõuetele ning nende märgistus on korrektne. Näiteks relva parandaja, kes paigaldab tulirelvale uue olulise osa, peab tagama, et see on nõuetekohaselt märgistatud. PPA võib kontrolli käigus tuvastada, kas relva parandaja järgib kehtivaid märgistamisnõudeid.

Tolli- ja piirivalveametnikud koostöös PPA-ga teevad pistelisi kontrole Eestisse imporditud tulirelvade ja nende oluliste osade üle. Seega mõjutab kavandatav muudatus vähesel määral ka MTA-d. Näiteks kui relvakaupmees impordib välisriigist tulirelvi, võib nii PPA kui ka MTA nõuda dokumente, mis tõendavad, et markeering on tehtud vastavalt EL-i nõuetele. Kahtluse korral edastatakse relvad kontrolliks ekspertiisi EKEI-sse.

PPA ja MTA halduskoormus muutub kavandatava muudatusega väga vähe, kuna juba praegu teostab PPA järelevalvet markeerimisnõuete täitmise üle ning MTA kontrollib Eestisse imporditud tulirelvadel ja nende olulistel osadel markeeringu olemasolu. Ainus praktiline muudatus on **vajadus teavitada ametnikke** uuest miinimummarkeeringu sügavuse nõudest ja sellest tulenevatest tehnilistest aspektidest. Kuna markeerimisprotsessi olemus ega kontrollimeetodid ei muutu, ei ole täiendkoolitusi ega uusi tööprotsesse vaja rakendada. Seega on muudatuse rakendamise halduskoormus **väga väike**.

Järeldus mõju olulisuse kohta:

Määruse rakendamisel on positiivne mõju, sest see tagab relvade parema jälgitavuse. Negatiivne mõju puudub, kuna relvade ja nende oluliste osade markeerimise järelevalve toimub juba praegu.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine eeldab teavitustegevust ning võimalike sisemiste juhendite ajakohastamist, kuid **ei too kaasa märkimisväärsed lisakulusid ega tulusid riigile ega ettevõtjatele**.

Markeerimissügavuse muutmisega seonduvalt on vaja uuest nõudest teavitada relvade ja tulirelva oluliste osade importijaid, markeerijaid ja ümberehitajaid, samuti ametirelvi käitlevaid

ametiasutusi ning järelevalveasutusi. Relvade käitlemisega seotud ettevõtteid teavitab muudatusest PPA kui nende tegevuse üle järelevalvet teostav asutus. Teavitustegevus viiakse läbi olemasolevate kanalite kaudu ja see ei too PPA-le kaasa täiendavat rahalist kulu.

Muudatuse tõttu ei teki vajadust täiendkoolituste järele, kuna markeerimisprotsess ega järelevalvemenetlused sisuliselt ei muutu. Vajalik võib olla ametkondade sisemiste juhendmaterjalide ja protseduurireeglite ajakohastamine, mis toimub tavapäraste tööprotsesside raames.

Markeeringu sügavuse muutmine ei too riigieelarvesse lisakulu. Eeldatavasti ei kaasne markeeringu sügavuse muutmisega märkimisväärset kulu ka markeerimisega tegelevatele ettevõtetele. Ettevõtetele, kes markeerivad tulirelvi, tuleb kontrollida, kas olemasolevad märgistamisseadmed suudavad tagada nõutava miinimumsügavuse (0,0762 mm). Vajaduse korral tuleb seadmed kalibreerida või uuendada. See võib tähendada ühekordseid kohanemiskulusid, kuid kuna muudatus on tehniliselt väike, jäävad kulud üldjuhul mõõdukaks ja ei mõjuta oluliselt toodete lõpphinda ega ettevõtete konkurentsivõimet.

Kuigi määrusest ei tulene otseseid rahalisi tulusid, võib see kaasa tuua **kaudset kasu**, näiteks:

- parandada Eesti relvatööstuse vastavust rahvusvahelistele standarditele;
- toetada sektori usaldusväärsust ja ekspordivõimekust;
- suurendada siseturvalisust relvade parema jälgitavuse kaudu.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 22. juulil 2025. aastal.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Justiits- ja Digiministeeriumile, Kaitseministeeriumile, Kliimaministeeriumile ja Rahandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks EKEI-le, Kaitsepolitseiametile, PPA-le, Päästeametile ja Sisekaitseakadeemiale.